

Otra prueba de la dulzura de los atenienses, desconocedores de las torturas cristianas, imbéciles paganos que eran:

»Según la costumbre de Atenas, el acusado tenía que indicar la pena que merecía (a su juicio). Sócrates, el presuntuoso, como si hubiera sido un vencedor de los juegos olímpicos, vino a decir que merecía ser sostenido por el Estado.»

«No tenía yo razón cuando afirmaba que Sócrates estaba loco?

«Con sus palabras no hizo más que irritar a los jueces.»

¡Certo que es curioso el lance! ¡Cuando se decidía a todo trance la condena, sale el reo pidiendo una recompensa! Los jueces tenían razón al indignarse.

«Entre los jueces, había algunos que no eran partidarios de la pena de muerte al empezar el proceso, pero votaron finalmente por la muerte y se condenó a Sócrates.»

Ahí està el relato de Plutarco.

¡Y pensar que este árido historiador no tiene una palabra de alabanza para jueces tan atribulados!

Creo que Plutarco debía ser liberal y los jueces conservadores, o al revés, porque en Grecia no era costumbre dirigir elogios a quien figuraba en el partido contrario.

Lección de Moral

Pignoul llamó a su hijo al verse acometido de filosofía.

Oyeme bien y procura retener en la memoria estos sencillos consejos. Fíjate más en lo que dices, hijo mío, que en lo que haces. Así prosperará el negocio que quiero dejarte a la vera de la alcoba que te vió nacer.

¿Qué importa la calidad de las ciruelas que vendas? Basta que repitas con calor: ¡Excelente fruta, señor mío!

Piensa lo que quieras del párroco Teócrato y niégale hasta el crédito más insignificante si menudea las demandas de azúcar sin pagar al contado. En tiempo de vendimia, cuando hay abundancia de uva, puedes hasta echar a la calle a Teócrato, si te marea... Pero no digas nunca: el párroco es idiota o tengo sólo racimos del año pasado.

Da algún puntapié a tu mujer, si estás seguro de pegar más fuerte que ella... Pero no digas: ¡ojalá muriera aquella de las manchas pecosas!

Arranca un ojo, si te parece; pero no trates a nadie de bizco.

No vayas con los que escandalizan en público y da cualquier rodeo para no encontrarles, pero dí que lo das para leer el parte de tal o cual dama recién parida. Como podría ser que no hubiera recién paridas en el barrio, dí que das el rodeo por si las hay en otro.

A la vista de algún beodo caído en la calle, se permite decir, todo lo más, que el buen hombre está descansando.

«Encuentras inmundicias en la calle? Pues dices que hay pescado abundante en el mercado; que lloverá si cambia el aire o que el viento cesará si llueve: cualquier cosa por el estilo, o nada, si te parece mejor. No se te ocurra nunca decir que tropiezas con inmundicias.

El hombre es así, hijo mío. Digiere muchas cosas impuras, pero no pasa por la más leve expresión de impureza.

Llamando las cosas con nombres impropios y extraños, o bien dejando de llamarlas, venderás mucho más que el año anterior, como si fuera todo fresco, y prosperarás en el negocio. Así empecé a pensar de repente, hace un rato, cuando sentí que me acometía este acceso de filosofía...

MULTATULI

Coneix-te i coneixeràs

S'ha repetit mil voltes que el «coneix-te a tu mateix» és la primera regla filosòfica per a l'estudi de la psicologia humana. Perdoneu que ho repeteixi i espero, pel bé de tots, no ésser l'últim.

Tenir la força de voluntat suficient per a desemascarar-se un home a si mateix, és quelcom extraordinàriament difícil. És difícil, perquè es necessita una dosi formidable de sinceritat, no gens acostumada, i en l'escala de les virtuts humanes és un valor que es cotitza alt precisament per la seva escassetat.

Es un tema vell que sempre serà nou, per les dificultats que s'interposen a la seva realització. La principal, és la disculpa dels propis defectes. Sempre sabem trobar una excusa a la mida per l'acte reprovable que hem comès; però en haver-lo de jutjar a un consemblant, trobem totes les penes lleugeres, ens sublevem d'indignació i ens cremen els llavis els insults més groixuts.

Aquesta justificació dissimuladora que sabem donar als efectes de la causa vergonyant, és un avantatge més que tenim els homes damunt dels irracionals.

De passions i incultura són els materials amb els quals es forneix el bloc de la disculpa, on s'estrella la lògica; en la majoria de casos obrant inconscientment, per assimilació, per habitud, per molt-nisme. L'home que fent un esforç de voluntat pot arribar a vèncer el seu amor propi i copsar, si no tots, quiscun dels seus defectes, analitzant-los com si fossin d'altri; que el seu jo conscient es transforma en jutge noble i just, examinant la causa amb imparcialitat, sense prejudicis ni escarafalls de cap mena, trobarà el posseït d'aquesta serenitat, que la seva vida, que creia perfecta i sens màcula, se li apareixerà emboirada i grisa, plena d'actes reprovables, i es donarà compte, amb gran sorpresa, que moltes canvien de nom.

Es donarà compte que la conversa que ha tingut aquell matí amb un company, parlant desfavorablement d'un tercer absent, i que ell ha cregut (precisament perquè es tractava d'ell) que era un petit comentari; no tenint cap prova que justificuï els termes lleugers i l'ironia més lleugera i més mal intencionada encara en que s'expressà, la paraula comentari, buscant-li un substitutiu, trobarà que el mot més escaient és *Injúria*.

Com analitzant la moral de la seva professió de comerciant, a voltes amb objectes de dubtosa procedència, encara que pagats religiosament al comptat (però amb descompte) amb diner guanyat honradament amb la seva suor (o la dels altres) canviarà el seu títol orgullós de comerciant per *Pillet*.

I el tracte de baixa mena que dona a la seva muller, als pares, als fills i a alguns companys, que ell en diu franquesa, en dirà *falta de respecte i grolleria*.

I les hores excessives passades al cafè conversant i jugant amb els amics, que ell anomena expansió, en dirà *ganduleria i vici*.

La paraula donada en un tracte, per a una cita o una promesa que després no compleix, donant mil excuses i satisfaccions, creient així deixar convençut i haver pagat, d'això se'n diu *informalitat i mentida*.

I seguiríem i trobaríem que en el fons de les coses més vulgars i dels fets quotidians de la nostra vida s'hi amaguen totes les baixeses, dissimulades sota un mantell d'hipocresia, que tots tolerem perquè tots necessitem que ens dissimulin el propi reprovable, pagant-ho prou car; puix que moltes voltes, en no comportar-nos amb prou rectitud en una cosa minsa, havem d'aguantar, callant, vertaderes bretolades i injustícies.

Procurem, doncs, conèixer-nos a nosaltres mateixos; procurem arribar a sentir l'odi pels nostres defectes, i coneixerem amb més imparcialitat els dels altres. Jutjant-nos amb rigor, adquirirem el dret i el poder de jutjar amb rigor els altres. I assolirem, sinó la perfecció, una consciència més pulcra; i si no extirpem tots els vicis, almenys posseïrem més virtuts.

I el que perseveri en l'estudi de sí mateix, aquesta força de voluntat, sempre creixent, farà d'ell un caràcter, un vertader temperament, i d'ell serà el regne de la Veritat.

V. PI

~~~~~
Si los hijos son el fruto de nuestra vida, los actos son sus flores.

***

El que desconoce la importancia del tiempo, desconoce la de su persona.

***

Los celos no son más que la idea de la propiedad aplicada a ciertas funciones físicas.